

superstipori, ad reficiendum totius orbis Monarchæ corpus, tam levia adhibita præsidia, si hoc nostro ævo, ægris vel Codro pauperioribus succurrendum, ii quoad pharmaceutica, preciosius tractandi, quam olim

Reges potentissimi. Hæc paucis consignare libuit, si ea ad tuum gustum, & mihi pergratum foret, sin verò Genio tuo non satisfactum, haud displicebit gratificandi studiū, & meus in te benevolus affectus.

EPISTOLA VIII. Ad eundem.

Onesta tua censure de meâ nuperâ ad propositam quaestionem, concernentem potionem medicam Alexandrinam, responsione, dum eam velut doctissimam te honorificè amplexum & osculatum esse refers, mihi gaudio ac oblectamento, & ad ulteriorem ac uberiorem disquisitionem instituendam, majori incitamento, cum ista literaria conversatio, sit mentis exercitatio, ad investigationem veri inserviens, idcirco par ac æquum duxi, amicè expetenti obsecundare, & ad objecta dubia, ampliorem informationem communicare. Quin Alexander à lotione frigida spasmus contraxerit, indubium existimo, subsequenter symptomatis id ~~est~~ prodentibus, sed febrem acutam succedaneam, aut conjunctam fuisse, (prout Neandri est opinio) meâ Rationi repugnare videtur, triplici de causâ. 1. Quia Q. Curtius luculentis verbis tradit, in ipso vultu observatum pallorem expiranti similem, in membris externis rigorem, & motum tremulum conspicuum, in toto autem corpo-

quæ signa febrilem dispositionem refellunt. 2. Si febris acuta præfens, (cum Alexandri Natura fuerit aerabilia, talis præsumenda ex rebus præclavè gestis, quæ arguunt animum Heroicum, & spiritum fervidum, ad egregia facinora edenda, promptum) tum illa in præcalidâ corporis constitutione & magno aëris actu, fuisset ardentior (biliosis humoribus incensis ac deustis, qui instar sulphuris flagrant) exin periculiosior, nec ullo præsidio humano, tam brevi temporis spacio triduo, cessisset. 3. Alexander vires recepit corporis, & integritati mentis erat restitutus, priusquam medicamentum à Philippo exhibitum, à ratione alienum, febrem acutam, tam subito ergastulum regium, ultro reliquisset, nullis pharmacis propulsata, cum aliàs non tam facili manu, quantumvis accommodatis præsiidiis, tam brevi, expugnari queat. Sed his missis, jam me accingam ad demonstrandum, potionem illam medicam fuisse purgantem, & ad objecta in contrarium nitentia diluenda, me conferam. Hoc præsuppono, & rationi valde consonum æstimo, cum

Q. Cur-

Q. Curtius sic historicus cui termini Medici, haud exactè cogniti, eum secutum vulgarem loquendi morem, ut per potionem medicam intellexerit purgantem, prout & notitates in communi ac trito sermone per potionem medicam, *ein Argemondråncklein eingenommen / pharmacum laxativum, si autem sumpturunt haustum alterantem, vel hydrotricum aut bezoarticum, dicere soliti, Ich hab ein Kühl- oder Schwitzdråncklein eingenommen*

Sed illo in suspenso relicto, nunc ostendere aggrediar, sive scopus sit dirigendus ad spasimum, sive ad febriam, utroque modo purgantia haud improbanda, sed necessaria.

Si febris continua præsto fuisset, quin ab initio potio laxativa conveniens, indubium, ad vitiosos humores, in ventriculo, intestinis, & mesenterii regione hospitantes, velut causam antecedentem & fomitem subministrantem, eliminandos, ut corpore prius probè emūdato, post bezoartica & hydrotica tutius porrigenda, & Natura obstaculo illo saculento remoto, residuum minori negotio concoquere, evincere ac superare valeat. Non igitur culpandus Philippus, si tum pharmacum purgans exhibuit, nī fortè illud desiderandum, cum periculū ac damnum in morā, & febres acutæ celeri gradu, suam periodum absolvant, quod non statim ab initio ob-

latum, sed in tertium diem dilatatum, ubi rei benè gerendæ jam præterit occasio, quæ semel dilapsa, non amplius revocanda. Ast misis febri, cum nulla de ipsâ vel levissima conjectura in Q. Curtio deprehendenda, dispiciendum restat, utrum Philippus à janua medicâ multum aberrarit, in affectu spasmodico, exhibendo evacuans, & cur ad in tertium diem procrastinatum.

Potionem autem illam purgantem fuisse, hoc esto Herculeum suffragium, quod Alexander antè sumptionem jam à primo morbi insultu, recollectis viribus corporis & mente constante, cum Philippo locutus, quasi ab omni languore immunis, sed potione deglutitâ, protinus in lipothymiam stomachicam incidit gravissimam, ut obortâ angustiam pectoris, & intercepto spiritu, in momenta expiraturus judicaretur, aded ut ex in suspicio emerferit, toxicum oblatum, & obtrectandi ac calumniandi occasio nata, Parmenionis insimulationem haud frivolâ, quod Philippus à Dario muneribus se corrumpi passus ad Alexandrum è medio tollendum. Cum autem Alexander haustâ illâ potione, pœnè in lethalia inciderit symptomata, quis renuat, purgans & quidem haud benignum ingestum (cum prisca ætati destituta) ipsius Naturam mollem ac deliciaiorem lancinans ac vellicans & spiritus resolvēs, Q. Curtius

tius ipse refert, tantam vim medicamento, ut ab ejus usu, confestim spiritus coarctatus, & Alexander pœnè in cymbam Charontis præcipitatus, ut morituro simili appareret, quasi in agone constitutus, quis sanæ mentis dixerit, corroborans fuisse, prohibeat Jupiter à tali confortante. Si animus & intentio Philippi porrigere Bezoartica, aut hydrotica, tum statim ab exordio morbi obtulisset, ad infringendam malignitatem spasmodicam, sed cum id distulerit in diem tertium, factum reor, dum paroxysmi convulsorii remissiores, & Alexander mentis compos ad præstandum, in assumendis remediis, obsequium, cum ne bezoartica quidem commodè etiam in exigua doli à convulsionibus Epilepticis obrudenda, nisi cum à paroxysmo immunes, & Ratio ad se reversa, pareat consilio medico.

A ratione meâ alienum, Philippum primo triduo fuisse ociosum spectatorem, quin credibilius, ipsum nihil prætermisisse, in revocandâ tam nobilis subjecti valetudine, à convulsione Epilepticâ excitando, & Naturam corroborando, dum opportunior suppetet occasio, corpus evacuandi. Adde & hoc, cum Philippus potionem Alexandro sumendam consulisset, is jam vires corporis recuperat, & mens salva, ut hæud opus restauratione, Naturâ victrice, cum id à principio fieri de-

buisse, hoc esset post festum venire, & *ὕστος ἀστέρων* ludere, exin relictet, potionem illam purgantem fuisse. Sed ex quibus concinnata simplicibus, nemo divinarit, hoc tamen certum, ex validiorum purgantium classe deprompta, cum ipse Q. Curtius ingentem vim medicamento vocet, ex effectu patescit, dñ Alexander ab eo, pœnè ad majores ablegatus.

Exin quæstio emergit, utrum iste curandi processus legitimus, an non consultius, propinassè bezoartica, quàm purgatoria, rationi consonum à principio, ad excitandum, & propullandum paroxysmum convulsorium, illa magis proficua, sed cum Alexander tum ab illis symptomatis immunis, corpore & mente vegetus, ad residuam viciosorum humorum colluviem, quæ morbi causa tollendâ, quin purgantia cum fructu usurpanda, quis renuere ausit. Hæud dubiè Philippus ex certis signis collegit, in Alexandri visceribus coarctatos humores atrabilarios & cholericos, convulsionis Epilepticæ authores, qui suâ qualitate acridâ ac vitriolatâ mordentes, & stimulantés facultatem expultricem, ad rem noxiam amolendam, convulsivos motus concitant, ad saburram illam excrementitiam, ceu omnium symptomatum causam, averruncandam, Philippi intentio erat, istum scopum assequi, beneficio purgantium. Utrum autem in consimili casu

casu Elleborus locum habeat, cum convulsiones concitare solitus, talem adhibendam distinctionem statuerem, si Natura robusta, & exorbitent humores melancholici & cholericus, verendum illud symptoma concitantes, quin uterq; Elleborus in perdomanda illa bellua, in corpus humanum desaviente, & propulsanda, in subsidium advocandus, potenti hosti validas machinas opponendo.

Et si Elleborus uterque in substantia usurpatus, inimica sua qualitate nervoso generi sit infestus, convulsiones concitando: in decocto autem vel infuso exhibitus, removendo causam materialem, phlegmaticos & melancholicos humores evacuando, plurimum conferre, testimonium ferat ipsa experientia. Exin Heurnius in desperatis convulsionibus Epilepticis suum mel Elleboratum summo opere deprecatur, & oxymel Elleboratum Juliani, in spasmodicis malis, Gesnerus decantat.

Et si vero Alexander a potione hausta, a gravioribus exin concitatis symptomatis, aliquandiu post, se de novo recollegerit, & sanitatem recuperarit, an non haesitandum, cum Alexander ante illius usum, Ente & Mente sat belle valere iudicatus, & beneficio ac robore Naturae jam victricis, omne periculum evaserit. Fortassis ipse Philippus animadver-

tit, tum morbum vacasse periculo, ideoque eo declinante, medicinam obtulit, ut si Rex plenarie convalesceret, ipsi trophaum salutis regia erigeretur. Id caeteri Medici nimis formidolosi, ab invasione morbi cernentes instans vitae discrimen, ob graviora tum praesentia symptomata territi, suam detrectarunt operam, ne si Rex mortem oppeteret, ipsis culpa imputaretur, & sicut ille de vita, ipsi de fama & existimatione periclitarentur. Sed audaces Fortuna juvat, & non raro eos extollit ex insperato, ad laudis ac gloriae & honoris supremum gradum. Quamvis saepius bonus aliquis Genius superveniat, summo omnium rerum direttore ita disponente, ut etiam levioribus adhibitis praesidiis, aeger revalescat, & Medicus inclarescat. Succurrit memoriae notabilis historia ex Suetonio depromenda, ita differente: Statuit populus Romanus Antonio Musae (qui ex Graecia oriundus, Romam ad praxin exercendam, profectus) signum Aesculapio proximum, ob Augustum periculoso morbo servatum, majori felicitate, quam artis peritiam. Idem tradit Xiphilinus Historicus Romanus: sed tum is Medicus, beneficio Fortunae, vel divino usus est: Marcellus enim cum non multo post aegrotaret, (consimili scilicet morbo) atque eodem modo a Musae curaretur, mortuus est. Sed calamus meus latius excurrit, quam

primo ducere constitueram. Ecce quam animus meus promptus ac expeditus ad gratificandum. Mihi in votis, ut ista responsoria sit ex tuo voto, si plausu digna aestimanda, impensi laboris haud poeniteret, cum tali de re discursus institutus, de qua

per totam meam 78. annorum aetatem, nulla unquam cogitatio obrepfit, sine ullius Authoris adminiculo, solius Rationis dictamine exaratus: utrum clavum attigerim, Genio tuo dextere ac candidè dijudicandum committo.

EPISTOLA IX. Ad eundem.

Quod nuperà meâ responsione, te magno beneficio & gaudio affectum, ingenue es professus, & in meo pectore letitia concitata, & animus excitatus, ad telam captam pertegendam. Notum ac tritum illud Graecorum: *Ὅς λόγος ἀντιπαλῶσι λέγῃται*: Rationes reverberant, aut evertunt rationes, nulla argumenta tam probe munita ac firma, quin enervari & in dubium vocari queant, tanta est argutia humana.

Idem experitur nuperà meâ responsoria, cui quaedam instantiæ & dubia objecta, ad diluendum. Talis quidem disquisitio haud videtur infructuosa. Prout enim ex silice, aut chalybe attrito ignis scintillæ exilire solent, ita ex mutâ sententiarum collatione, relucescet veritas. Cum ista materia haud sit de pane lucrando, nec operæ precium existimem ejus gratiâ, multum temporis tere-re, non minus, cum intelligam, meam resolutionem haud inacceptam fore, æquitatis Essè duxi, viro amico gratificari, calarum denuo

in manus sumere, & proposita dubia reddere magis dilucida. Quoad Alexandrum à primo paroxysmo convulsorio, nullam aliam passum invasionem Epilepticam, ergo non opus ratione paroxysmi, uti medicamento purgante, quod 1. aphor. 20. eâ die 4. sint prohibita. Utrum autem à primo paroxysmo spasmodico, Alexander nullam aliam sustinuerit, *ἴσχυς*, cum de isto nihil certi constet, & opus demonstratione. Sit ita? Alexandrum à primo insultu Epileptico, nullo alio correptum, quid quaeso prohibet, aut obstat, quo minus purgans cum fructu exhibendum, ad præcavendam recidivam, & eliminandos vitiosos atrabilarios & æruginarios humores illius symptomatis effectores, cum illi neque beneficio Naturæ, neque artis operâ, primis diebus evacuati, annon consultum, eos dimovere, ad prohibendum paroxysmi recursum. Id quod etiam plerique Medici in quotidianâ praxi observare soliti. Notatu dignus casus adolescentis, cujus Galenus in comment. lib. 5. aphor.